

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

№ 450 від 03 травня 2018 року

Зареєстровано  
в Міністерстві юстиції України  
29 травня 2018 р. за № 633/32085

**Про затвердження Положення  
про Всеукраїнську краєзнавчу  
акцію учнівської молоді «Українська  
революція: 100 років надії і боротьби»**

Відповідно до статті 4 [Закону України «Про позашкільну освіту»](#) та пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року [№ 630](#) (із змінами), з метою громадянського виховання дітей та молоді на засадах історичної правди про боротьбу українського народу за державну незалежність, сприяння збереженню історичної пам'яті, удосконалення змісту, форм і засобів краєзнавчо-дослідницької роботи в закладах освіти НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про Всеукраїнську краєзнавчу акцію учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби», що додається.
2. Департаменту професійної освіти (Кучинський М.С.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому законодавством порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П. К.

Міністр                      Л. М. Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Наказ Міністерства освіти і науки України  
03 травня 2018 року № 450

Зареєстровано  
в Міністерстві юстиції України  
29 травня 2018 р. за № 633/32085

## **ПОЛОЖЕННЯ**

### **про Всеукраїнську краєзнавчу акцію учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби»**

#### **I. Загальні положення**

1. Це Положення, розроблене відповідно до Указів Президента України від 22 січня 2016 року № 17 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-2017 років» та від 13 жовтня 2015 року [№ 580/15](#) «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Рекомендацій парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Ціннісні орієнтири сучасної української молоді», схвалених Постановою Верховної Ради України від 23 лютого 2017 року № 1908-VIII, визначає порядок проведення Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у 2018-2021 роках (далі - акція «Українська революція: 100 років надії і боротьби»).

2. Метою акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» є громадянське виховання дітей та молоді на засадах історичної правди про боротьбу українського народу за державну незалежність.

3. Основними завданнями акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» є:

- вивчення подій, фактів, наслідків та здобутків Української революції;
- сприяння науковим, краєзнавчим дослідженням державотворчих процесів;
- формування ціннісних орієнтирів і почуття патріотизму у дітей та молоді на прикладах боротьби українського народу за самовизначення, соборність та державність України, успадкованих, зокрема, від Українських січових стрільців, армії Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських таборах, учасників дисидентського руху. Національно-патріотичне виховання може здійснюватися також на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні 2004, 2013-2014 років;
- дослідження діяльності політичних, військових, громадських і духовних лідерів у боротьбі за державну незалежність України;
- аналіз перемог і поразок як мотивації формулювання уроків і здобутків українського народу у боротьбі за державну незалежність;
- сприяння вихованню у дітей та молоді активної громадянської позиції щодо зміцнення державності, почуття української ідентичності та національної самосвідомості;
- залучення учнівської молоді до вивчення історії рідного краю;
- створення умов для оволодіння учнями практичними навичками пошукової, дослідницької роботи, розширення напрямів краєзнавчих досліджень;
- удосконалення змісту та форм виховної роботи в закладах освіти;
- просвітницька діяльність закладів освіти.

4. Обробка персональних даних учасників акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

#### **II. Керівництво акцією «Українська революція: 100 років надії і боротьби»**

1. Загальне керівництво проведенням акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» здійснює Міністерство освіти і науки України.

Організаційне та методичне забезпечення проведення акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» покладається на Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді (далі - організатори акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби»).

2. В Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі керівництво проведенням акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» здійснюють Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Організаційне та методичне забезпечення проведення акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі здійснюють Кримський республіканський, обласні, Київський та Севастопольський міські центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, станції юних туристів (далі - організатори акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у регіонах).

3. Співорганізаторами акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» можуть бути Український інститут національної пам'яті, Інститут історії України Національної академії наук України, Національний музей історії України, Музей Української революції, Національний музей історії України у другій світовій війні, інші заінтересовані установи та організації (за згодою).

### **ІІІ. Учасники акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби»**

1. До участі в акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» запрошуються вихованці, слухачі, учні закладів загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти, а також дитячі громадські організації, клуби за місцем проживання (далі - учасники акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби»).

2. Акція «Українська революція: 100 років надії і боротьби» є відкритою для участі в ній дітей та молоді інших країн.

3. До участі в акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» як керівники та консультанти краєзнавчо-дослідницьких робіт запрошуються вчителі, викладачі, науково-педагогічні працівники, представники національних спілок та громадських організацій.

### **ІV. Зміст та форми проведення акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби»**

1. Учасники акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» проводять краєзнавчу, пошукову, науково-дослідницьку роботу, збирають емпіричні дані, фактичний матеріал, статистичну інформацію, працюють у музеях, бібліотеках та архівах, беруть участь у польових краєзнавчих експедиціях, тематичних змінах у закладах оздоровлення та відпочинку тощо.

2. Акція «Українська революція: 100 років надії і боротьби» проводиться за такими тематичними напрямками:

- 1) «Українська революція - доба національного державотворення»;
- 2) «Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії»;
- 3) «Український національний визвольний рух 1930-х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки»;

4) «Дисидентський рух опору комуністичному тоталітарному режимові»;

5) «Українська державність: від Революції на граніті до Революції Гідності».

3. Учасники акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» досліджують:

1) за напрямом «Українська революція - доба національного державотворення»:

- етапи політичного, військового, економічного, культурно-просвітницького тощо розвитку Української революції та формування державницьких інститутів;
- діяльність Української Центральної Ради (березень 1917 - квітень 1918);
- правління гетьмана Павла Скоропадського у контексті 100-річчя гетьманату (квітень-грудень 1918);
- період влади Директорії Української Народної Республіки (грудень 1918 - листопад 1921);
- факти та події в добу національного піднесення, що відбувалися у селах і містах свого краю;
- формування громадянського суспільства, відродження українських традицій в освіті і культурі;
- діяльність історичних постатей Української революції, а також долі односельців, земляків - учасників революційних перетворень на місцях, які своїми діями і прагненнями прославили рідний край і Україну;

2) за напрямом «Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії»:

- організовані та стихійні форми боротьби українців проти більшовицької диктатури у 1920-ті роки - на початку 1930-х років;
- український опір процесам колективізації на селі;
- протидію більшовиків процесам українізації у сфері освіти, духовної і матеріальної культури, мовної політики;

3) за напрямом «Український національний визвольний рух 1930-х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки»:

- створення та діяльність Української військової організації;
- історію діяльності та боротьби Організації українських націоналістів;
- державотворчі зусилля на Закарпатті в добу Карпатської України;
- історію подвигів Української повстанської армії: жертвової звитяги українства;
- роль українців в організації протестів та повстань у сталінських таборах; життя та діяльність історичних постатей зазначених періодів боротьби, участь членів родини (авторів робіт), їхніх односельців у великому протистоянні українців радянсько-російській імперії;

4) за напрямом «Дисидентський рух опору комуністичному тоталітарному режимові»:

- причини виникнення, зміст та форми дисидентського руху в Україні (середина 1960-х - середина 1980-х років);
- історію створення Української Гельсінської групи;
- долі українських дисидентів та їх родин за радянських часів;
- міжнародну підтримку Української Гельсінської групи;
- роль української діаспори у захисті поборників прав людини та незалежності України: від Гельсінської групи до Гельсінської спілки;

- роль Народного Руху України у державотворчих зусиллях українського народу (кінець 1980-х років).

5) за напрямом «Українська державність: від Революції на граніті до Революції Гідності»:

- передумови виникнення молодіжного протестного руху в Україні у 1990 році;
- роль та значення Революції на граніті у боротьбі за відновлення державної незалежності України;
- причини та наслідки Помаранчевої революції - важливого етапу боротьби за європейський шлях розвитку української держави;
- політичні, економічні, соціальні, ідеологічні причини Революції Гідності;
- європейський вибір України у контексті стратегії руху до демократії та загальноцивілізаційних напрямів розвитку.

## **V. Підбиття підсумків та нагородження переможців**

1. Щороку краєзнавчо-дослідницька робота учасників акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» завершується проведенням підсумкових районних, міських, обласних, Кримських республіканських краєзнавчих конференцій, краєзнавчих читань, конкурсів краєзнавчо-дослідницьких робіт, виставок, диспутів, вікторин, тематичних брейн-рингів тощо.

2. За результатами проведення акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у 2018-2020 роках автори краєзнавчо-дослідницьких робіт можуть взяти участь у двох турах конкурсу зазначених робіт:

- I (регіональний) тур - в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі - листопад - грудень поточного року;
- II (Всеукраїнський) тур - березень наступного року.

3. Для участі в I (регіональному) турі конкурсу вихованці, слухачі, учні закладів позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти, дитячі громадські організації, клуби за місцем проживання направляють на адресу організаторів акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у регіонах по одній краєзнавчо-дослідницькій роботі відповідно до п'яти тематичних напрямів.

4. Для участі у II (Всеукраїнському) турі конкурсу краєзнавчо-дослідницькі роботи переможців I (регіонального) туру конкурсу (по одній роботі за кожним тематичним напрямом) подаються організаторами акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у регіонах щороку до 20 лютого до Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді за адресами: 01135, м. Київ, а/с 190; м. Київ, вул. Павла Пестеля, 5-7.

5. Разом з конкурсними роботами також подаються:

- заявка на участь робіт - переможців I (регіонального) туру конкурсу у II (Всеукраїнському) турі конкурсу;
- копія наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменту (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій про підсумки проведення I (регіонального) туру конкурсу;
- інформація (до 2-х сторінок тексту у довільній формі) про перебіг акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби», проведення районних, міських та регіональних краєзнавчих масових заходів у її рамках з цікавими прикладами краєзнавчої роботи.

6. З метою забезпечення об'єктивної оцінки результатів конкурсу краєзнавчо-дослідницьких робіт створюються журі. Персональний склад журі I (регіонального) туру конкурсу та голова журі затверджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, II (Всеукраїнського) туру - Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді.

7. До складу журі входять досвідчені педагоги, науково-педагогічні працівники, а також наукові працівники наукових установ, працівники державних і комунальних музеїв, архівних установ, представники громадських організацій (за згодою).

8. Очолює журі Голова.

Голова журі:

- керує роботою членів журі;
- проводить засідання журі;
- проводить голосування для вирішення організаційних питань;
- бере участь у визначенні переможців.

9. Краєзнавчо-дослідницькі роботи, що надійшли на I (регіональний) та II (Всеукраїнський) тури конкурсу, оцінюються методом експертної оцінки відповідно до критеріїв.

10. За результатами розгляду краєзнавчо-дослідницьких робіт членами журі I (регіонального) та II (Всеукраїнського) турів конкурсу визначаються переможці та призери конкурсу: до 50 % від кількості учасників за кожним тематичним напрямом. Переможцем конкурсу є учасник, який набрав найбільшу кількість балів. Призерами конкурсу є учасники, які за кількістю балів посіли друге та третє місце. Підсумки I (регіонального) туру конкурсу затверджуються відповідно наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, II (Всеукраїнського) туру конкурсу - наказом Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді.

11. Організатори I (регіонального) та II (Всеукраїнського) турів конкурсу відповідно до цього Положення можуть розробляти Умови проведення відповідних турів, у яких визначають час та місце їх проведення, критерії оцінювання краєзнавчо-дослідницьких робіт і доводять їх до учасників акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» не пізніше ніж за місяць до початку відповідного туру.

12. Щороку за підсумками I (регіонального) та II (Всеукраїнського) турів конкурсу автори краєзнавчо-дослідницьких робіт-переможців нагороджуються дипломами, грамотами, призами організаторів акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби» в регіонах та організаторів акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби».

Переможці II (Всеукраїнського) туру конкурсу можуть бути запрошені до участі в тематичних змаганнях Центрального табору туристського активу учнів Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді.

13. Завершується акція «Українська революція: 100 років надії і боротьби» у 2021 році Всеукраїнською краєзнавчою конференцією учнівської молоді «Українська революція: уроки та перспективи».

## **VI. Вимоги до написання та оформлення краєзнавчо-дослідницьких робіт**

1. Краєзнавчо-дослідницька робота має складатися з таких частин:

- вступ - визначаються мета та завдання дослідження, форми, засоби та методи краєзнавчих досліджень тощо;
- основна частина - містить системний виклад досліджуваного матеріалу, подій, фактів, біографічних, статистичних даних, порівняльний аналіз зібраних даних, аналіз успіхів та поразок українського народу у боротьбі за державну незалежність;
- підсумки - окреслюються найбільш характерні особливості подій, фактів, ролі історичних діячів у процесах боротьби за українську державність, узагальнюються фактори, що сприяли або протидіяли намірам і процесам щодо формування та утвердження державницьких зусиль, формулюються конструктивні пропозиції як перспективні щодо намірів і дій на зміцнення української державності у сьогоденні;
- списки джерел та використаної літератури.

2. Краєзнавчо-дослідницькі роботи подаються в друкованому вигляді та на електронних носіях інформації (документ Microsoft Word, шрифт Times New Roman - 14 pt, інтервал - 1,5 у форматі RTF) обсягом до 20 друкованих сторінок. У додатку до роботи (обсягом до 10 сторінок) можуть бути подані фотографії, малюнки, фотокопії, схеми, картографічний матеріал тощо розміром не менше ніж 10 x 15 см. На титульній сторінці зазначаються назва адміністративно-територіальної одиниці, повне найменування закладу освіти, тема краєзнавчо-дослідницької роботи та рік виконання.

На другій сторінці зазначаються прізвище та ім'я автора або список авторів краєзнавчо-дослідницької роботи, назва дитячого колективу (туристсько-краєзнавчого гуртка, творчого об'єднання, пошукової групи - за наявності таких); прізвище, ім'я, по батькові керівника роботи, місце роботи, посада, контактний телефон.

3. Краєзнавчо-дослідницькі роботи виконуються державною мовою. Роботи учасників зарубіжних країн можуть бути виконані англійською мовою.

## **VII. Фінансування**

Витрати на організацію та проведення акції «Українська революція: 100 років надії і боротьби», підбиття підсумків I (регіонального) та II (Всеукраїнського) турів конкурсу краєзнавчо-дослідницьких робіт здійснюються за рахунок коштів місцевих, державного бюджетів та інших коштів, не заборонених чинним законодавством України.

Директор департаменту професійної освіти

М.С. Кучинський